

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 17 (1446)

Субота, 27 лютага 1960 года

Цана 40 кап.

Галоўная тэма мастацтва

З выключнай прычыповасцю і патрабавальнасцю былі абмеркаваны на з'ездзе Камуністычнай партыі Беларусі ідэя-творчыя задачы мастацтва, шляхі паглыблення яго сувязі з жыццём савецкага народа.

«Галоўная лінія ў развіцці культуры, асабліва літаратуры і мастацтва, — сказаў у дакладзе К. Т. Мазураў, — павінна быць накіравана на ўмацаванне сувязі з жыццём народа, праўдзівы і высокамастацкі паказ сацыялістычнай рэчаіснасці, актыўнае эстэтычнае ўзвышэнне ўсяго новага, сапраўды камуністычнага і страгнае выкрыццё ўсяго таго, што перашкаджае руху грамадства да камунізму».

На з'ездзе адзначаны ідэйны рост творчых калектываў рэспублікі, разуменне дэпешнай прадэстацыі мастацкай інтэлігентнасці роляў тэатра, кіно, музыкі, жывапісу і скульптуры ў камуністычным будаўніцтве, тое, што на нашых мастацтвах не зробілі істотнага ўдзелу атакі замежнага рэвізіянізму.

Верныя прыяцям сацыялістычнага рэалізму, камуністычнай партыі і народнасці, многія дзеянні прафесіяналаў і самадзейнага мастацтва, аб чым сведчыць і рэспубліканскі агляд калгасна-саўгаснага мастацтва, імкнуцца ўзасвоіць рысы героя-сучасніка, велічныя працоўныя подзвіжы савецкіх людзей, іх высокароднае маральнае аблічча, багаты ідэйны і душэўны свет.

Усё больш павялічваецца роля мастацтва ў эстэтычным выхаванні народа, ў павышэнні густу нашай моладзі.

Гэтую спрыяюць такія спектаклі, як «Трыця патычкая» (Тэатр імя Янкі Купалы), «Бітва ў дароце» (Тэатр імя Якуба Коласа) і «Далі неаглядныя» (Тэатр імя М. Горькага), цыкл кампазіцый беларускіх мастакоў, прысвечаных Леніну і сучаснікам, дэпешныя мадэляваныя і камерныя творы кампазітараў, у якіх адлюстравана героіка нашых славянскіх дзён.

Такія творы характэрны адзінаствам багатай ідэйнай і дасканалай формы, росквітам майстэрства аўтараў і выканаўцаў. Гэтыя творы паказальныя і тым, што магчымыя нашай рэжысуры, артыстаў, мастакоў і кампазітараў значныя і могуць быць з вялікім плёнам выкарыстаны ў матах глыбокага ўвасаблення сацыялістычнай рэчаіснасці.

У дакладзе ў выступленнях дэлегатаў з'ездзе зроблены сур'езныя крытычныя заўвагі ў адрас творчых арганізацый і дзеячоў мастацтва.

Асаблівае незадавальненне выклікае сучасны стан беларускай драматургіі, адсутнасць у рэпертуары тэатраў і ў сцэнарным партфелі кінастудыі значных твораў на надзённым тэме. Кіраўнікі тэатраў і студыі, органы Міністэрства культуры, секцыя драматургаў СМ БССР праўдліва неадраваўна пазіцыю і няўмелства ў арганізацыі творчай працы пісьменнікаў над новымі п'есамі і кінасцэнарыямі. А гэта стрымлівае развіццё нацыянальнага тэатра і кінамаграфіі, рост маладых творчых кадраў.

У выніку на сцэну і на экраны часта трапляюць творы, якія па ідэйна-мастацкіх якасцях не адпавядаюць высокароднай моце камуністычнага выхавання працоўных, не прышчапляюць глядачам высокіх эстэтычных густу.

Даўно пачаўся новы сезон у тэатрах рэспублікі. Але, на жаль, мы ўсё яшчэ не можам назваць значнага спектакля, які парадаваў бы глыбокай ідэйнасцю і дасканалым майстэрствам, велічнасцю тэмы і свежасцю рэжысёрскай задумы, асабліва яркімі, таленавітымі акцёрскімі ўдзачамі ў вобразах сучаснікаў.

Другі пленум праўлення СП БССР

З КЛОПАТАМ АБ ДАЛЕЙШЫМ РАЗВІЦЦІ ЛІТАРАТУРЫ

22—23 лютага, як паведамлялася ўжо ў газеце, праходзіў II пленум праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі. Ён абмяркоўваў адно з важнейшых пытанняў: пісьменнікі і сям'ёўка. Гэта пытанне аб сувязі пісьменніка з сённяшнім жыццём, з сучаснасцю, аб яго месцы ў барацьбе за выкананне плана сям'ёўкі, аб тым, як ён павінен дапамагаць партыі ў камуністычным выхаванні працоўных, узнімаць іх на новыя працоўныя подзвіжы.

Сучаснасць — аснова літаратуры

Пісьменнік, безумоўна, павінен жыць тым клопатам, якім жыве ўвесь народ, выбіраць з жыцця тое, што з'яўляецца найбольш важным, і з усяй стараннасцю, з сапраўдным творчым натхненнем, з любоўю да чалавека раскажаць аб подзвігах народа. Такой лямкай былі прасякнутыя як даклад, так і большасць выступленняў.

— Мы не паспелі як належыць, — гаворыць у сваёй прамове Пётрус Броўка, — напісаць пра Палаці нафтабуд, а на чарзе ўжо сталі новыя, не менш грандыёзныя будоўлі.

— Мы павінны памятаць, што наша літаратура расце разам з эканамічнай і культурнай народна, якія за сям'ёўку ўзнімаюцца на нябачаную вышыню.

Прамоўца прыводзіць цікавыя факты з жыцця, якія сведчаць аб імклівым росце нашай народнай гаспадаркі, аб гераічнай працы народа. І гэта вымагае ад кожнага пісьменніка задумача над тым, як яму самому трэба працаваць, каб не адстаць ад жыцця, заўважаць парасткі новага і шырока адлюстроўваць гэтыя новыя ў сваіх творах.

Так, сапраўды, наш час, гераіч-

коўныя, узнімаць іх на новыя працоўныя подзвіжы. Партыя надае выключнае значэнне мастацкай літаратуры як аднаму з найбольш дзейных сродкаў выхавання працоўных. Беларускія пісьменнікі на сваім пленуме актыўна, з клопатам абмяркоўвалі пытанні і праблемы, якія ставіць перад літаратурай наша жывіца.

Пытанне аб разуменні сучаснасці, аб абавязку пісьменніка пісаць пра сённяшняе жыццё краіны, свайго народа закрануў Іван Шамякін. Ён гаворыць аб станаўленні беларускага рамана як вядучага жанра сучаснай прозы, аб дробнастэмаці ў літаратуры, аб тым, што каштоўнасць празаічнага твора павінна вызначацца не ёмістасцю, а перш за ўсё якасцю, майстэрствам, цікавым і глыбокім вырашэннем тэмы.

Мы — жывыя ўдзельнікі вялікай справы народа — павінны зрабіць усё для таго, каб у нас з'яўлялася як мага больш добрых апавяданняў, нарысаў. Але разам з тым мы не павінны забываць пра напісанне вялікіх эпоічных твораў аб нашым жыцці.

Аб праблеме майстэрства ў раманах, аб павышэнні мастацкасці твораў на сучасную тэму гаварыў празаік Уладзімір Карпаў. Ён слухна адзначыў, што сучаснае тэма патрабуе ад пісьменніка не толькі веданні сённяшняга жыцця, але і прадбачанні будучага. На яго думку, тэма аўтара, які пішаць «па памяці» аб мінулым, забываюць пра тое, што аднаго асабістага вопыту недастаткова для напісання добрага твора. Апрача гэтага, трэба вывучаць і сучаснасць.

Прамоўца гаворыць пра верш Аркады Кулашова «Слова да Аб'яднаных Наций», напісаны больш дзесяці год назад. І ў той час верш быў надзвычайны, і цяпер ён не страціў сваёй актуальнасці, дзякуючы глыбокаму раскрыццю тэмы, сапраўднаму майстэрству.

Л. Навічэнка падрабязна спынілася на разглядзе новай паэмы Антона Валевіча «Карні дуба». Ён выказаў слушныя заўвагі крытыку А. Адамовічу, які гаварыў аб тым, як трэба паказаць Вялікую Айчынную вайну, а таксама выказаў меркаванні адносна некаторых пытанняў, узятых нашай крытыкай.

Пытанне аб разуменні сучаснасці, аб абавязку пісьменніка пісаць пра сённяшняе жыццё краіны, свайго народа закрануў Іван Шамякін. Ён гаворыць аб станаўленні беларускага рамана як вядучага жанра сучаснай прозы, аб дробнастэмаці ў літаратуры, аб тым, што каштоўнасць празаічнага твора павінна вызначацца не ёмістасцю, а перш за ўсё якасцю, майстэрствам, цікавым і глыбокім вырашэннем тэмы.

Мы — жывыя ўдзельнікі вялікай справы народа — павінны зрабіць усё для таго, каб у нас з'яўлялася як мага больш добрых апавяданняў, нарысаў. Але разам з тым мы не павінны забываць пра напісанне вялікіх эпоічных твораў аб нашым жыцці.

Аб праблеме майстэрства ў раманах, аб павышэнні мастацкасці твораў на сучасную тэму гаварыў празаік Уладзімір Карпаў. Ён слухна адзначыў, што сучаснае тэма патрабуе ад пісьменніка не толькі веданні сённяшняга жыцця, але і прадбачанні будучага. На яго думку, тэма аўтара, які пішаць «па памяці» аб мінулым, забываюць пра тое, што аднаго асабістага вопыту недастаткова для напісання добрага твора. Апрача гэтага, трэба вывучаць і сучаснасць.

Прамоўца гаворыць пра верш Аркады Кулашова «Слова да Аб'яднаных Наций», напісаны больш дзесяці год назад. І ў той час верш быў надзвычайны, і цяпер ён не страціў сваёй актуальнасці, дзякуючы глыбокаму раскрыццю тэмы, сапраўднаму майстэрству.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Цудоўныя песні складае народ...

Першы канцэрт

У традыцыйных аглядах мастацкай самадзейнасці, у гэтых цудоўных святах народных талентаў, з найбольшай сілай праяўляецца прыгожасць нашага жыцця, культуры



Фінальная сцэна з канцэрта мастацкай самадзейнасці Магілёўшчыны.

рост матэрыяльна забяспечаных і прасціў савецкіх людзей. Бо калі ў чалавека душа просіць вяселья і задушэння, калі яго ногі гатовы самі пайсці ў скокі, — значыць у доме ў яго дастатак, і ён мае магчымасць узбагачацца духоўна, развіваць свой прыродны талент у любой галіне мастацтва.

Паўмаць толькі — у нашай рэспубліцы сёння ёсць пятнаццаць тысяч калектываў мастацкай самадзейнасці (з іх больш дзесяці тысяч — на вёсках), якія аб'ядноўваюць звыш 250 тысяч амацараў мастацтва! Гэта ж выдатная з'ява нашай рэчаіснасці, яскравы факт працягнення сацыялістычнай культуры ў самую гущу працоўных мас! Прыгаджае, у якое яркае свята народнай творчасці вылілася Дзяка мастацкага мастацтва ў гонар саракагоддзя БССР. І вось літаральна праз год пасля яе жыхары беларускай сталіцы зноў сталі сведкамі цікавага творчага сабораўніцтва, на гэты раз — паміж сельскімі самадзейнымі артыстамі.

Для ўдзелу ў заключным этапе рэспубліканскага агляду мастацкай самадзейнасці калгасаў і саўгасаў у Мінск прыбылі лепшыя пасланыя абласцей. Права адкрыць рэспубліканскі агляд атрымаў Магілёўская вобласць. Перад тым, як на сцэне тэатральнай залы Акруговага Дома афіцэраў узялася заслона, намеснік міністра культуры БССР, старшыня журы М. Міновіч пільна вітаў таленавітых прадстаўнікоў шматтысячнай арміі сельскага самадзейнага мастацтва і пажадаў ім вялікіх творчых поспехаў.

На сцэне — зводны хор магілёўчан. З удзелам, урачыста ён спявае песню «Беларусь мая» (музыка П. Касача). З такой жа прыязнасцю былі прычатыя вершы «Нам партыя родная шлях асвятляе» загадчыка Сялецкаўскага клуба Магілёўскага раёна Т. Паздароўнікай.

У канцэртнай праграме сельскіх Беларуска народны танец «Юрочка» ў выкананні танцавальнага калектыву калгаса імя А. Неўскага Бабруйскага раёна.

артыстаў Магілёўшчыны былі шырока прадстаўлены розныя жанры, у тым ліку інструментальная музыка, на якую такія бедныя іншыя вобласці. Асабліва парадаваў выгранасцю і кампактнасцю гучання калгасны аркестр цымбалістаў Асіповіцкага раёна. Музыканты-аматары пад кіраўніцтвам вопытнага дырыжора Галіны Мароз дамагліся сапраўдных поспехаў у выкананні твораў нацыянальнага рэпертуару.

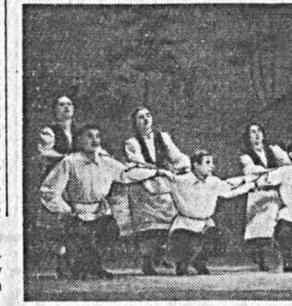
Парадавалі ўдмлівым самабытным мастацтвам і асобныя харавыя калектывы, сярод якіх вылучаюцца жакоўскія вальныя ансамбль саўгаса «Крычаўскі» і хор дзярж калгаса імя Пушкіна Бабруйскага раёна. Іх выкананне беларускіх народных песень, якія шырока бытуюць на Магілёўшчыне, вабляе прастаю і непасрэднасцю, пчырасцю паучаюць. Значную пэўную культуру прадманістраваў у канцэце мужыцкі вальны квартэт вучэзна-васпятаў гаспадаркі Горакскага раёна (мастацкі кіраўнік і акампаніатар Н. Мітрава).

Адабавіне глядачоў залы выклікала і выступленне таленавітай чашчупніцы, загадчыцы клуба саўгаса «Краснапольскі» Н. Фіцура. Багата міміка і прывольная сціпнасць, якія нібы дапаўняюць яе яркія вальныя дзеянні, асабліва добра былі раскрыты спявачкай у выкананні народных прыпевак.

На першым канцэце агляду прысутнічалі старшыня Савета Міністраў БССР П. Я. Кісялёў, Старшыня Праўдліва Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлоў, першы намеснік старшыні Савета Міністраў БССР І. Ф. Клімаў, загадчык аддзела прадэстацыі і агітатыві ЦК КПБ М. А. Халілаў, сакратар Магілёўскага абкома КПБ А. І. Сакалоў.



Спявае загадчыца клуба саўгаса «Краснапольскі» Н. Фіцура.



Беларускі народны танец «Юрочка» ў выкананні танцавальнага калектыву калгаса імя А. Неўскага Бабруйскага раёна.



На здымку: ансамбль дудароў калгаса «Ленінец» Капыльскага раёна. Фота У. Крука.

Галасы Міншчыны

Нашы сельскія самадзейныя артысты ў апошні час больш думваюць над тым, як ажыццявіць канцэртную праграму, зрабіць яе цікавай і на форме і па зместу. Такія спробы пабудаваць канцэрт у некалькі незвычайным плане была зроблена кіраўніцтвам калгасна-саўгаснага самадзейнага Мінскага раёна. Канцэрт мінчан адрынаецца першанамі і словамі двух вядучых:

Прывітанне вам, госці мілыя,
Ад палёў, лугоў роднай
Міншчыны...

І ўсё ад гэтым са сцены гучыць прывітаньне песня, напісаная спецыяльна да агляду кампазітарам П. Кузнявым і выкананая зводным хорам удзельнікаў канцэрта.

Кожны раз вядучы праграму прасіць глядачоў у думках перанесціся ў той ці іншы калгас Міншчыны, каб пазнаёміцца са славутымі справімі сельскіх працаўнікоў. Аб сваіх дасягненнях у працы спяваюць «рапаруюць» ансамбль дзярж калгаса імя Леніна і кукурузаводчае звыя калгаса імя Кірава Бабруйскага раёна, перадавая брыгада калгаса «Ленінец» шляху Смялявіцкага раёна.

Прада, добрая задума мінчан стварыць нейкую цэльную і стройную праграму не да канца ім удалася, таму што асобныя нумары аказаліся ўсё ж раз'яднанымі, не звязанымі паміж сабою адзівай сюжэтнай лініяй. Ды гэтага, бадай, і надзея дзесяцігоддзя самадзейнага артыста. Не ўсё ўдала і глядка атрымаўся і з паказам урыўка з вальна-хараграфічнай кампазіцыі «Родная Случчына», выкананай Казловіцкім ансамблем песні і танца (калгас імя Кірава Случкага раёна). Хоць сама пастаўка гэтай кампазіцыі, пабудаванай на сучасным жыц-

цёвым матэрыяле, і заслугоўвае ўвагі, але над ёй яшчэ трэба нямаля працаваць і потым паказаць не ва ўрыўках, а цалкам.

Калі гаварыць пра харавыя калектывы Мінскага вобласці, дык варта адзначыць вялікую вальную культуру і ўдалы падбор галасоў у выданні створаных хорах калгаса «Беларусь» Маладзечанскага раёна (мастацкі кіраўнік І. Сушко) і калгаса «Шлях да камунізму» Клецкага раёна (дырыжор Л. Івашка). Абодва творчыя калектывы спяваюць складаныя шматгалосныя творы без сутраваджэння, што асабліва пахвальна, і спяваюць чыста, з тонкім прынясеннем у характар музычных вобразаў. Найбольшае захапленне ў слухачоў сустракае выкананне беларускай народнай песні «Як я ў мамі была». Пспех гэтага харавога нумара ў многім быў забяспечаны дзякуючы салісты 17-гадовай Тамары Варабей. Яе свежы і звонкі, крышталевы чысты голас, поўны прывольнай прыгажосці і задушэннасці. Юная спявачка выступіла ў канцэце і самастойна, выканаўшы пад баян «Мушкі-зеленушкі» кампазітара А. Турчанова і дзве народныя песні — абанскую і ліванскую.

Удала выступілі на аглядзе Лявонвічкі хор калгаса «Першае мая» і танцавальны калектыв калгаса «XX партызан» Івянжыцкага раёна, а таксама танпарты саўгаса «Радзіма» Івянжыцкага раёна. З інструментальных нумараў найбольш прыемнае ўражанне пакінула ігра ансамбля дудароў калгаса «Ленінец» Капыльскага раёна і ансамбль калгасных багістаў Валожынскага раёна.

У адрозненне ад папярэдніх аглядаў сельскай самадзейнасці Мінскага вобласці больш масава ў канцэце прымаў удзел каля 600 чалавек), і ў рэпертуары пераважна месца займаюць напьянальныя творы розных жанраў на тэмы нашай сучаснасці.

Вечарам 26 лютага ў Акруговым Доме афіцэраў адбыўся канцэрт калгасна-саўгаснага самадзейнага Гродзеншчыны. На сцэне Тэатра юнага глядача ў гэты дні былі паказаны спектаклі «Не верце пішчыні» І. Шамякіна ў пастаўцы драматэатра калгаса імя Леніна Краснапольскага раёна і «Дзівосы на калёсах» П. Данилава ў пастаўцы тэатральнага гуртка калгаса імя Дзяржынскага Случкага раёна.

Г. ЗАГАРОДНІ.

Танежыцкія дзяўчаты

Рэпэціраваць з удзельнікамі саўгаснай самадзейнасці было вельмі цікава. Поўная ўвага, вялікая любоў да справы, добрая ўспрымальнасць прынеслі станоўчыя вынікі. Мы прыбылі ў Танежыцкі некалькі дзён. Было прыемна бачыць, як адной рэпетыцыі да другой прымята паліпшала якасць выканання, расло майстэрства самадзейных артыстаў.

Асабліва спадабалася мне Ніна Сячко. Яна зусёды першай прыходзіла на рэпетыцыю і, пакуль нікога не было, дзялялася са мною думкамі. Я зразумела, што Ніна па-сапраўднаму адчувае і разумее мастацтва. Ёй варта далей развіваць свае здольнасці. Яе сямейны, галасістыя явуныні Раіса Карабо і Раіса Кубкоўская, працуюць дзяржармаі. І хоць яны таксама вельмі любяць самадзейнасць, але сваю работу ні на што не прамяняюць.

— У нас добра, вёска наша вялікая, прыгожая, — звонка гаварыла кіраўніца і ружовашчокая Ніна Сячко.

Толькі што на сцэне яна вельмі тэмпераментна танцавала і залорна спявала. Ды яна і ў жыцці жывая і вясёлая.

Адразу пасля дзесяцігоддзі пачала працаваць у мясцовым клубе. І вось цяпер мару стварыць у сваёй вёсцы беларускі ансамбль песні і танца. Прыязджае да нас, дапамагаюць. Нам так хочацца трапіць на абласны агляд!

...У Танежыцы я прыехала разам з інспектарам раёнага аддзела культуры Геналемам Гапановічам. Саўгас «Рачкавічы» — адзін з буйнейшых у Случкім раёне. У вёсцы Танежыцы знаходзіцца жывёлагадоўчая ферма.

Вось і Танежыцы. Гэта вялікая, культурная вёска, цалкам электрыфікаваная. У ёй ёсць школа-сямігодка, свой клуб.

— А ўсё таму, што ў нас загадчык клуба добры.

Аркадз Захаравіч Бранавічкі, загадчык Танежыцкага сельскага клуба, адразу пасля службы ў арміі вярнуўся ў родную вёску. Здоблы музыкант і добры арганізатар, ён стварыў у клубе вялікі актыв мастацкай самадзейнасці. Рэпетыцыі тут заўсёды праводзіцца рэгулярна і ў дакладна вызначаны час.

У Мінску на абласным аглядзе танежыцкія самадзейныя артысты ўдалася ажыццявіць іх вылучылі для ўдзелу ў рэспубліканскім аглядзе мастацкай самадзейнасці калгасаў і саўгасаў. Дзяўчаты вельмі ўзрадаваліся. Але тут жа падзвіліся са мною сваім горам:

— Ведаеце, дырэктар нашага саўгаса Іосіф Іванавіч Паніч забірае нашага дырэктара клуба.

— Як забірае? — не зразумела я.

— А так, пераводзіць працаваць у Рачкавічы. Там, маўляў, многа моладзі, там наш саўгасны цэнтр.

— Данамажце нам, — гораха загаварыла Ніна Сячко. — Хіба нам не патрэбна самадзейнасць?

Так, сапраўды становіцца сур'езна. Такі чалавек, як Бранавічкі, патрэбны і ў Рачкавічах, але не менш ён патрэбны і ў Танежыцкіх.

— Маля, вельмі мала шчы спецыялістаў — музыкантаў, таншораў, самадзейных рэжысёраў — выпускаюць нашы навучальныя ўстановы для работнікаў на вёсках. А як патрэбны яны на роду! Іх чакаюць у кожнай калгаснай рэспубліцы такія ж разумныя, здольныя дзяўчаты і хлопцы, як танежыцкія.

Пры Тэатральна-мастацкім інстытуте ў Мінску, пры хараграфічным вучылішчы цяпер працуюць курсы, на якіх займаюцца людзі, што прыехалі з вёсак і раённых цэнтраў. Прайшоў-

шы курс навучання, яны зноў вернуцца да аднаўскоўнаў падрыхтаванымі ўжо кіраўнікамі самадзейнага калектываў. Добрая, патрэбная, вялікая справа. Але яшчэ мала падрыхтоўваюць гэтыя навучальныя ўстановы людзей. Непамёрна вырасілі і з кожным годам растуць культурны запатрабаванні працаўнікоў калгаснай вёскі. Калгаснікі хочучы, каб кінафільмы ім паказвалі кваліфікаваныя механікі. Яны хочучы бачыць тэлевізійныя перадачы. Яны хочучы, каб на базе іх самадзейнага калектываў адрываліся Народныя тэатры. А для гэтага патрэбны прафесіяналы, людзі, якія ведаюць сваю справу. Добра было б, каб нашы тэатры, якія ёсць амаль ва ўсіх абласных цэнтрах, сталі ініцыятарамі падрыхтоўкі кадраў кіраўнікоў самадзейнасці, адкрыўшы пры сваіх калектывах такія двухгалосныя курсы, каб музычныя школы і вучылішчы, якія таксама ёсць ва ўсіх абласных і ў некаторых раённых цэнтрах, накіроўвалі сваіх выпускнікоў на працу ў вёскі. Як не можа быць ніводнай вёскі без мастацтва, так не павінна быць і ніводнага калгаса або саўгаса без музыканта, без чалавека, знамага з хараграфіяй, з асновамі рэжысуры.

Вось талы, не даядзеныя слаўным танежыцкім дзяўчатам так хваляюцца ад таго, што іх кіраўніца самадзейнасці хочучы перавесці ў Рачкавічы.

— Ды вы не хваліцеся, дзяўчаты, я сам да канца агляду нікуды не пайду! — шыра адказаў пры ўсім Бранавічкі. — А калі і перабярэўся ў Рачкавічы — вас не пакіну. Буду прыязджаць і праводзіць рэпетыцыі...

— Вось гэта ўжо іншая справа. Мы таго і дамагемся, — жартоўчы адказаў Ніна Сячко.

Пажадаем жа поспеху танежыцкім дзяўчатам.

С. ГУР'ІЧ, рэжысёр.

Танежыцкія — Мінск.

З КЛОПАТАМ АБ ДАЛЕЙШЫМ РАЗВІЦЦІ ЛІТАРАТУРЫ

Значэнне. Пачатак на 1-й стар.)... чытаць гістарычныя дакументы, матэрыялы, шмат чытаць, глыбей знайміцца з падзеямі на кірагах іншых аўтараў.

нашага народа ў барацьбе за ажыццяўленне пана самігодкі, расказваюць аб лепшых людзях, героях працы...

стання моваю. Трэба аб'явіць вайну мове бездумнай, канцэлярыскай, — заклікае прамоўца і гаворыць аб тым, як працаваў над словам Я. Колас, які невычайна тонка адчуваў і ведаў багачэйшыя скарбы — народную мову.

Думку А. Валюгіна аб неабходнасці няспынных творчых пошукаў, аб арыгінальнасці творчасці падтрымлівае А. Явельніч. Асабліва слухаюць яго гаворыць аб недапушчальнасці шаблону ў паэтычных творах, аб выпадках бяздушнага адлюстравання рэчаіснасці.



На здымку (злева направа): П. Броўка, М. Лымкоў і Л. Навічэнка ў час перапынку паміж пасяджэннямі пленума праўлення Саюза пісьменнікаў БССР.

дзіць справу прапаганды мастацкай літаратуры, не патрэбна. Арганізаванай і правядзеннем літаратурных вечароў, сустрач павінен займацца сакратарыят праўлення СП БССР.

— Але і гэтага мала. — гаворыць прамоўца. — Пісьменнік павінен абірацца і на вопыт другіх сведкаў і ўдзельнікаў паэзіі, аб якіх ён піша. Толькі спалучэнне асабістага вопыту з вопытам другіх можа забяспечыць пісьменніку поспех, зрабіць яго твор перакональным, праўдзвым, паўнакроўным.

Шмат гаварылася на пленуме і аб стане беларускай літаратурнай крытыкі, якая павіна садзейнічаць росту ўсёй мастацкай літаратуры. Аднак крытыка наша ўсё яшчэ адстае ад сучаснага літаратурнага працэсу.

— Мы павінны заступіць дарогу першым творах, — гаворыць А. Валюгіна. — Першадручны друк, радыё, часам некратычна ставяцца да вершаў. І гэта падрывае вялікую справу прапаганды мастацкага слова.

— Быў час, — гаворыць С. Грахоўскі, — калі, напрыклад, рабочая тэматыка ў нашай паэзіі вырашалася вельмі проста: амаль у кожным радку раўні фабрычны гудкі, заглушаны голас жыцця чалавека, а тусты дым заводскіх комінаў заслаўняў яго ад чытача.

Аб распаўсюджванні твораў беларускай літаратуры многа і слухна гаварыў Р. Сабаленка. — Што б мы ні пісалі, як бы добра ні пісалі пра нашага сучасніка, — кажа ён, — але калі кніга не дойдзе да чытача, будзе ляжаць на кнігагандлёвых складах, яна — толькі страчана марна праца пісьменніка і выдавецтва.

— Есць шмат форм і метадаў прапаганды мастацкай літаратуры, — кажа ў пленуме тав. Р. Канава. — Гэта перш за ўсё добрая і свечасавая рэцэнзія ў друку, затым агляды новых кніг па радыё, выступленні пісьменнікаў на літаратурных вечарах, на канферэнцыях чытачоў.

Спрадуўці, пісаць творы — для пісьменніка самае галоўнае. Уся яго дзейнасць павіна быць скіравана на тое, каб стварыць творы, вартыя нашай вялікай эпохі, нашых сучаснікаў, з якімі пісьменнік разам ідзе да новых светлых, шчаслівых дзён.

— Аб нарысах, якія з'явіліся ў выніку паездак пісьменнікаў на новабудуны, у калгасы, гаварыў празаік Іван Грамовіч. Сярод твораў, прысвечаных сённяшаму дню рэспублікі, прамоўца назваў нарысы і публіцыстычныя артыкулы Ус. Краўчанкі, К. Пірэні, І. Дуброўскага, А. Рышко, К. Губарэвіча, Ул. Дадзімава і іншых беларускіх пісьменнікаў.

Вылі выказаны заўвагі і ў аднас гаварыў пра тэму «Літаратура і мастацтва» Але ў выступленнях некаторых пісьменнікаў на пленуме наглядзіліся няўважлівыя адносіны да сваёй газеты. Асабліва гэта адчуваецца ў прамаве крытыка Ул. Явельніча.

— Хіба можна стаць майстрам, не валодаючы прыладамі сваёй працы? Звычайнае палатно можа стаць і чарчом на канале ў пакоі абывацеля, і палаткай геолога ў тайзе, і анучай, і ветразем у моры. Паэтычнае палатно заўсёды павіна быць ветразем.

Майстарства!.. Гэтае слова гучала ў выступленнях многіх пісьменнікаў. Няхай «год Чэхава» прынесе беларускай літаратуры новыя кнігі, адзначаныя глыбокім прапнікненнем у жыццё.

Пісьменнік, кніга, чытач

Майстарства — ва ўменні адкрываць новае

Прыклад нашых класікаў і лепшых савецкіх пісьменнікаў заклікае з усёй сур'езнасцю ставіцца да вялікай справы адлюстравання ў творах жыцця народа, свядзення высокіх ідэалаў нашага часу. Сявечка літаратура павіна стаць першай у свеце не толькі па багачыню зместу, але і па мастацкай глыбінні і дасканаласці твораў.

— Майстарства і глыбіня думкі пакупаюць павіны ісіці ў апалядніці твораў аб руку, — зазначае прамоўца. — Што ж вайце ў творы: сюжэт, кампазіцыя, тема, мова? І тое і другое, — гаворыць Ул. Юрвіч, падрабязна спыняючыся на рабоце пісьменніка над мовай. Ён адзначае, што наша крытыка яшчэ недастаткова надае ўвагі гэтым важным пытанствам, што ў рэцэнзіях на кнігі замест канкрэтнай і прафесійнай размовы аб майстарстве стракаюць агульныя выразы, накіштат: мова яркая, саканітаў або шэрая, невыразная. Пра тое ж, які пісьменнік выжывае праз мову сваю задуму, гаворка амаль не вядзецца. Ахвіль і ўзалежненне ў многіх літаратураў, што галоўнае — тема, сюжэт, мову ж зрабіць у рэдакцыі. Ул. Юрвіч прыводзіць прыклады няўдалага кары-

Адна з галоўных функцый літаратуры — чалавечы агляд, выважвае. Значэнне добрай кнігі для нашага грамадства, для чытача цяжка пераацаніць. Яна нясе ў масы праўду, намай ідэалогію, раскрывае шматлікія духоўнае багачце савецкага чалавека — творцы, вучыць нявысіці да ўсяго ганебнага, варожанага нам. Яна — памочнік партыі ў барацьбе за пачынае камунізму. Надаўна пастанова ЦК КПСС «Аб задачах партыйнай прапаганды ў сучасных умовах» абавязвае пісьменнікаў яшчэ больш добры аб выхавачай ролі сваёй творчасці.

тыражамі выпускаецца іншы раз так званы «чытэ», у той час, як тыраж добрых паэтычных зборнікаў, празаічных кніг — вельмі нізкія. Дзяржаўнае выдавецтва БССР, напрыклад, нядаўна выпусціла 150-тысячным тыражом схематычную, слабую кнігу Н. Навасёлавай «Справа даручэнца вам». У гэтым жа годзе заплаваца да выдання кнігі, называнай («Мертвая пятля», «Злодзеі») яна разлічана на тое, каб прыцягнуць нездаровую ўвагу чытача. Тыраж гэтых кніг надзвычай высокі. У той жа час апошні Я. Брыль «Расчараванне», якая ўжо выдана на Украіне, у Польшчы, друкуецца ў Маскве, упершыню выдана ў нас зусім невялікім тыражом. Тое ж адбылося і з двухтомнікам старэйшага беларускага пісьменніка Які Маўра, спрадуўнага майстра прыгодніцкага жанра.

Тыя вялікія задачы, якія сёння ставяць перад нашай літаратурай, патрабуюць і больш глыбокай, жывой, апэратыўнай работы апарату Саюза пісьменнікаў, яго творчых секцый, сакратарыята. Секцыя саюза павіна стаць спрадуўным цэнтрам жыцця і дзейнасці абмеркавання творчых праблем. Аб гэтым гаварыцца ўжо не раз. А на гэтым пленуме пытанню перабудовы работы Саюза пісьменнікаў была нададзена асабліва ўвага.

Старшыня праўлення Саюза пісьменнікаў БССР Пятрусь Броўка адзначыў, што з пачатку 1960 г. творчых секцый ажыўліў работу. Гэтым паспрыялі некаторыя змены ў апаратах СП БССР. Замест штатных кансультантаў па прозе, паэзіі і драматургіі выбраны патныя старшыні секцый.

Пастанова пленума звяртае галоўную ўвагу ўсіх пісьменнікаў рэспублікі на адлюстраванне нашай вялікай рэчаіснасці, на паказ перадавых людзей самігодкі, на яркае і праўдзвое адлюстраванне ў мастацкіх творах вобраза нашага гераічнага сучасніка.

НА БУДОУЛЯХ СЯМІГОДКІ

Лісты з Бярозы

3. БАГЕРМАЙСТАР ЛЮДЖІН Расказваюць, што той дзень, калі на возеры Бялае ўпершыню пачаў працаваць муніцыпальны земснарад, стаў днём найвялікшай урачыстасці. На бераг возера прышлі з наваколных вёсак многа людзей, каб зірнуць на пудоўную машыну. І не толькі дзеці — гэты дасціпны і цікавы люд — з радасцю і захапленнем глядзелі на «вялізны карабель». Старыя людзі, якім давялося нямаць пабачыць за сваё доўгае жыццё, не зводзілі вачэй з машыны. А калі забудзіла вада і першыя кубаметры зямлі былі высмактаны са дня возера, над прыціўным натоўпам прайшоў нейкі ўздых і толькі потым пачаўся ўгору шапкі, узрушанна выкрыкі раздзегіся далёка ў наваколлі.

але і тыя, хто працаваў на ёй, здзіўляліся нейкімі чараўнікамі. І асабліва не зводзілі людзі вачэй з «галоўнага начальніка» земснарада. Высокі, вясёлы, з капоў валасоў, што золатам гарэл на сонцы, ён здаваўся казанчым асілкам, бо з надзвычайным спрытам і лёгкасцю кіраваў магутнай машынай, і яна была паддаўна кожнаму яго слову, кожнаму загаду. Нехта пусціў чутку, што гэты чалавек перакраў Волгу калі Сталінград, і людзі верылі: такі ўсё можа!

Людзі — славуты багермайстар Сталінградскай ГЭС, удзельнік вядомага перакраўкі Волгі, мне ўспомнілася, што гэтае прозвішча я сустракаў на старонках газет. Тым больш было прыемна сабіста пазнаміцца з багермайстрам. Мне ніколі не даводзілася сустракацца з людзьмі гэтай прафесіі. Памятаю, некалі ў юнацтве багермайстар уцягнуў мяне з шырочнава густой бародой і абавязкова з лодкай у роце.

равалі земснарад хутка. Праце ён добра, калі энергія ёсць. Але яшчэ як след не развінуліся... І ён з задавальненнем пачаў успамінаць Сталінград, перамычку, дзе спрадуўны гідрмеханізатары «далі прыкруцыць». Вочы Івана Людзіна заўважліва гарэлімі агеньчыкам, твар пасярэў.

кароткі тэрмін навучыў Сафіра Шупеніка і Івана Бухту складанай і цікавай прафесіі багермайстра, чым і заслужыў увагу будаўніцтва. Яшчэ зусім нядаўна ў вёсцы Ніўкі аніякага ўз'ялення не мелі, што азначае тое мударэе слова «багермайстар». Шчыра кажучы, каб з які год назда таму ж Івану Бухце ці Сафіру Шупеніку казалі, што які будучы багермайстар, то хлопцы спачатку б спыталіся: «а з чым ядуць гэтых багермайстраў», а потым ужо, дазнаўшыся, што гэта вельмі пачэснай і рэдкай прафесіі, толькі плячымя паціснулі б — «не да нас, маўляў, шапка». Яны прышлі на будоўлю рознаробчымі. Вясцерочна, кожны марыў набыць паўную прафесію. Трынашты ў падсобных рабочых да гідрмеханізатараў, Сафір Шупенік і Іван Бухта старанна працавалі на мантажы земснарада. Яны з павягай і захапленнем глядзелі на людзей радкай прафесіі. І ўсё ж, калі ім той жа Людзін прапанаваў вучыцца на багермайстра, падумаў: і марце Іван Фёдаравіч. Вядома, вясёлы чалавек. Але той не жартаваў. Ён пачаў настойліва вучыць хлопцаў на багермайстраў.

На здымку (зверху ўніз): вокладкі новых кніг, якія выйшлі ў Дзяржаўным выдавецтве БССР. «Мой родны куток» Я. Брыля, «Растаеся незналомка» А. Кулакоўскага (аўтар ілюстрацыя пераклад з беларускай мовы Р. Ярэма і В. Міхалевіч), «Гітэсы для арганізацыі народных інструментаў» і «Вярочка» А. Барто (у перакладзе Э. Агнянвет, А. Зімінка, С. Грахоўскага, Ул. Шахавіца).

Да 90-годдзя з дня нараджэння Ул. І. Леіна

У Гродзенскім абласным гісторыка-краязнаўчым музеі адкрыта выстаўка «Ул. І. Леіна ў вышэйшым мастацтве».

На здымку: на выстаўцы ў музеі.

Фота А. Перахода. Фотакроніка БЕЛТА.



...Пасля заканчэння дзесяцігоддзя будаўніцтва Сасновіцкай ДРЭС прыязджаюць дзве сяброўкі — Галія і Алена. Спачатку справы ў іх ідуць зусім дрэнна, але неўзабаве з дапамогаю калектыву пачынаюць наладжвацца.

Пачакайце, — можа тут скажаць чытач, — не ведаючы нават, аб якім творы ідзе гутарка, я скажу, што будзе далей. Вядома, гонячыся за ракардамі, юнак парывае тэхналогію. Гэта прывядзе да аварыі, у час якой пацерпіць і сам герой. Потым над ім, непрытомным, устрыывожана сціліцца дзяўчына. Далей будзе сход, на якім большасць суроа асудзіць занапайку.

Што новага ўнесла ў святлонасць, у характары людзей барацьба за права называцца калектывам камуністычнай працы? Непрымырчасць у адносінах да такіх людзей, як Віктар? Дык яна ж была і раней.

І чытач не паміліцца: менавіта так разгортваюцца падзеі ў кінасцяжыні Васіля Віткі і Ясэлада Краўчанкі «Зоры над соснамі», зместам у ліставадаскіх нумары часопіса «Малодзіцкі».

Што ж, — скажа далей той жа чытач, — шаблонасць сюжэта сама па сабе яшчэ не дае падставы для такой ацэнкі твора, якая дадзена ў агульнаму. Колькі больш выпадкаў, калі майстры пара вакол «збітага» сюжэта гуравалі выдатна вышляеныя вобразы, выхадзячы з яго выратаваць складаныя тэмы.

Галоўны нэдзехон кінасцяжыні «Зоры над соснамі», вядома, не ў тым, што сваім сюжэтам ён так ці інакш нагадвае нам фільмы «Вышыня», «На дзікім беразе Іртыша» і іншы шэраг іншых твораў.

Новыя работы самадзейных мастакоў

Настаўнік адной з школ Краснаполья Валерый Слаўнік і загадчык Пачатковай сельскага клуба Аляксандр Палыка ўжо не першы год спрабуюць сілы ў жывапісь і графіцы.

Сустрэча з журналістамі

24 лютага ў клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

Пісьменнікі ў чытачоў

Днямі ў Тураўскім раёне павяліліся беларускія пісьменнікі Тарас Хадкевіч і Пятро Прыходзька. Па запрашэнню савета Тураўскай раённай бібліятэкі яны прысутнічалі на канферэнцыі чытачоў па раману Т. Хадкевіча «Даль палява».

Пісьменнікі ў чытачоў

Затым цэла сустрэты прысутнілі выступіў Т. Хадкевіч. Ён расказаў, як пісаў раман, якія падзеі пакладзены ў аснову твора і падзякаваў выступіўшым за цікавае абмеркаванне.

Пісьменнікі ў чытачоў

Пісьменнікі павялілі ў гаспадарку Дома культуры запойніў раёна, служачы, інтэлігенцыя раёнага цэнтру і калгаснікі мясцовай арцелі «Слова жыццё».

Пісьменнікі ў чытачоў

На наступны дзень у клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

Пісьменнікі ў чытачоў

На наступны дзень у клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

роў. Карацей кажучы, у Сініцкага таксама не хапае тых свайх прыемных характараў, якія ажылілі б вобразы.

Дарэчы, аб дэталі і канкрэтнасці характараў. Твору часта не стве тых падрабязнасцей, якія, па словах Пушкіна, даюць предмету ці вобразу магчымыя мільгавуць буйным планам, у вочы ўсім.

Што новага ўнесла ў святлонасць, у характары людзей барацьба за права называцца калектывам камуністычнай працы? Непрымырчасць у адносінах да такіх людзей, як Віктар? Дык яна ж была і раней.

І чытач не паміліцца: менавіта так разгортваюцца падзеі ў кінасцяжыні Васіля Віткі і Ясэлада Краўчанкі «Зоры над соснамі», зместам у ліставадаскіх нумары часопіса «Малодзіцкі».

Што ж, — скажа далей той жа чытач, — шаблонасць сюжэта сама па сабе яшчэ не дае падставы для такой ацэнкі твора, якая дадзена ў агульнаму.

Галоўны нэдзехон кінасцяжыні «Зоры над соснамі», вядома, не ў тым, што сваім сюжэтам ён так ці інакш нагадвае нам фільмы «Вышыня», «На дзікім беразе Іртыша» і іншы шэраг іншых твораў.

Новыя работы самадзейных мастакоў

Настаўнік адной з школ Краснаполья Валерый Слаўнік і загадчык Пачатковай сельскага клуба Аляксандр Палыка ўжо не першы год спрабуюць сілы ў жывапісь і графіцы.

Сустрэча з журналістамі

24 лютага ў клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

Пісьменнікі ў чытачоў

Днямі ў Тураўскім раёне павяліліся беларускія пісьменнікі Тарас Хадкевіч і Пятро Прыходзька. Па запрашэнню савета Тураўскай раённай бібліятэкі яны прысутнічалі на канферэнцыі чытачоў па раману Т. Хадкевіча «Даль палява».

Пісьменнікі ў чытачоў

Затым цэла сустрэты прысутнілі выступіў Т. Хадкевіч. Ён расказаў, як пісаў раман, якія падзеі пакладзены ў аснову твора і падзякаваў выступіўшым за цікавае абмеркаванне.

Пісьменнікі ў чытачоў

Пісьменнікі павялілі ў гаспадарку Дома культуры запойніў раёна, служачы, інтэлігенцыя раёнага цэнтру і калгаснікі мясцовай арцелі «Слова жыццё».

Пісьменнікі ў чытачоў

На наступны дзень у клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

Пісьменнікі ў чытачоў

На наступны дзень у клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

роў. Карацей кажучы, у Сініцкага таксама не хапае тых свайх прыемных характараў, якія ажылілі б вобразы.

Дарэчы, аб дэталі і канкрэтнасці характараў. Твору часта не стве тых падрабязнасцей, якія, па словах Пушкіна, даюць предмету ці вобразу магчымыя мільгавуць буйным планам, у вочы ўсім.

Што новага ўнесла ў святлонасць, у характары людзей барацьба за права называцца калектывам камуністычнай працы? Непрымырчасць у адносінах да такіх людзей, як Віктар? Дык яна ж была і раней.

І чытач не паміліцца: менавіта так разгортваюцца падзеі ў кінасцяжыні Васіля Віткі і Ясэлада Краўчанкі «Зоры над соснамі», зместам у ліставадаскіх нумары часопіса «Малодзіцкі».

Што новага ўнесла ў святлонасць, у характары людзей барацьба за права называцца калектывам камуністычнай працы? Непрымырчасць у адносінах да такіх людзей, як Віктар? Дык яна ж была і раней.

Галоўны нэдзехон кінасцяжыні «Зоры над соснамі», вядома, не ў тым, што сваім сюжэтам ён так ці інакш нагадвае нам фільмы «Вышыня», «На дзікім беразе Іртыша» і іншы шэраг іншых твораў.

Новыя работы самадзейных мастакоў

Настаўнік адной з школ Краснаполья Валерый Слаўнік і загадчык Пачатковай сельскага клуба Аляксандр Палыка ўжо не першы год спрабуюць сілы ў жывапісь і графіцы.

Сустрэча з журналістамі

24 лютага ў клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

Пісьменнікі ў чытачоў

Днямі ў Тураўскім раёне павяліліся беларускія пісьменнікі Тарас Хадкевіч і Пятро Прыходзька. Па запрашэнню савета Тураўскай раённай бібліятэкі яны прысутнічалі на канферэнцыі чытачоў па раману Т. Хадкевіча «Даль палява».

Пісьменнікі ў чытачоў

Затым цэла сустрэты прысутнілі выступіў Т. Хадкевіч. Ён расказаў, як пісаў раман, якія падзеі пакладзены ў аснову твора і падзякаваў выступіўшым за цікавае абмеркаванне.

Пісьменнікі ў чытачоў

Пісьменнікі павялілі ў гаспадарку Дома культуры запойніў раёна, служачы, інтэлігенцыя раёнага цэнтру і калгаснікі мясцовай арцелі «Слова жыццё».

Пісьменнікі ў чытачоў

На наступны дзень у клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

Пісьменнікі ў чытачоў

На наступны дзень у клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

роў. Карацей кажучы, у Сініцкага таксама не хапае тых свайх прыемных характараў, якія ажылілі б вобразы.

Дарэчы, аб дэталі і канкрэтнасці характараў. Твору часта не стве тых падрабязнасцей, якія, па словах Пушкіна, даюць предмету ці вобразу магчымыя мільгавуць буйным планам, у вочы ўсім.

Што новага ўнесла ў святлонасць, у характары людзей барацьба за права называцца калектывам камуністычнай працы? Непрымырчасць у адносінах да такіх людзей, як Віктар? Дык яна ж была і раней.

І чытач не паміліцца: менавіта так разгортваюцца падзеі ў кінасцяжыні Васіля Віткі і Ясэлада Краўчанкі «Зоры над соснамі», зместам у ліставадаскіх нумары часопіса «Малодзіцкі».

Што новага ўнесла ў святлонасць, у характары людзей барацьба за права называцца калектывам камуністычнай працы? Непрымырчасць у адносінах да такіх людзей, як Віктар? Дык яна ж была і раней.

Галоўны нэдзехон кінасцяжыні «Зоры над соснамі», вядома, не ў тым, што сваім сюжэтам ён так ці інакш нагадвае нам фільмы «Вышыня», «На дзікім беразе Іртыша» і іншы шэраг іншых твораў.

Новыя работы самадзейных мастакоў

Настаўнік адной з школ Краснаполья Валерый Слаўнік і загадчык Пачатковай сельскага клуба Аляксандр Палыка ўжо не першы год спрабуюць сілы ў жывапісь і графіцы.

Сустрэча з журналістамі

24 лютага ў клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

Пісьменнікі ў чытачоў

Днямі ў Тураўскім раёне павяліліся беларускія пісьменнікі Тарас Хадкевіч і Пятро Прыходзька. Па запрашэнню савета Тураўскай раённай бібліятэкі яны прысутнічалі на канферэнцыі чытачоў па раману Т. Хадкевіча «Даль палява».

Пісьменнікі ў чытачоў

Затым цэла сустрэты прысутнілі выступіў Т. Хадкевіч. Ён расказаў, як пісаў раман, якія падзеі пакладзены ў аснову твора і падзякаваў выступіўшым за цікавае абмеркаванне.

Пісьменнікі ў чытачоў

Пісьменнікі павялілі ў гаспадарку Дома культуры запойніў раёна, служачы, інтэлігенцыя раёнага цэнтру і калгаснікі мясцовай арцелі «Слова жыццё».

Пісьменнікі ў чытачоў

На наступны дзень у клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

Пісьменнікі ў чытачоў

На наступны дзень у клубе журналістаў адбылася сустрэча пэўнага рэдактара абласных і раённых газет.

СЕЛЬСКИ ИНТЕЛЛИГЕНТ

Мне даводзіцца вывучаць і распусьджаць перадавы вопыт работы не толькі працаўнікоў паляў, жывёладоў, але і прапагандыстаў.

Часам бывае, што прапагандыст як пачне лекцыю, дык няма ёй канца-краю, і ніхто не ведае, куды ідзе шум, нібы на прыгараднім вазале: дакладчык сам сабе гаворыць, а калгаснікі — самі сабе. Вядома, на такой лекцыі калгаснікі толькі марна час трыпяць.

А вось другі прыклад. Нядаўна дырэктар Гальшанскай школы тав. Крот выступаў з дакладам у саўгасе «Ленінскі шлях». У зале было поўна людзей. Шла гаворка аб рашэннях сьледзяка Пянума ІК КПС.

— Разанцы тройчы перавыканалі абавязальнасць, — таварыш далей дакладчык, — а мы? Рэспіца за месца: — У нас духу не хопіць у тры разы.

— Кінь, Лявон, — зноў голас за месца. — Хопіць духу ў нас. Абы веры ў дэбэ хопіла.

Дакладчык расказаў, як дагнаў рашэнняў. На фактах паказаў, колькі яшчэ не выдзелены рэзервы ў калгасе. Да позняй ночы прадаўжыў сьпэч.

Два дакладчыкі — два вынікі. Чаму так? Абодва закончылі інстытут, абодва выкладаюць у школе мову і літаратуру. Чаму ж тав. Крот любіць слухаць калгаснікі, а калі пачне выступаць тав. Стальманонак — людзі не дачакаюцца, каб ён хутчэй скончыў?

Панураеміс бліжэй з гэтымі таварышамі. Матэрыяльна абодва забяспечаны. У тав. Крота — уласная бібліятэка, у якой больш 300 тамоў, а ў Стальманонак — толькі школьныя падручнікі. У вольны ад работы час тав. Крот папаяе свае веды.

У Жураўскай школе працуе больш 20 настаўнікаў. У калгасе імя Багушэвіча ёсць свой клуб. Скончыўшы работу — калгаснікі і настаўнікі ідуць у клуб. Настаўнікі і калгаснікі ўдзельнічаюць у самадзейнасці.

Пасля добрага адпачынку і работы спорнага. Настаўнік заўсёды з народам. Калгас імя Багушэвіча ўбачыў багачэ. Расце культура ўвак. А дзе вышэй культура, дзе людзі жывуць лепш, там бліжэй да камунізму!

На тэрыторыі калгаса імя Балініна жывуць і працуюць каля 20 чалавек сельскай інтэлігенцыі. Калгас гэты яшчэ слабаваты. У ім нават няма клуба, ёсць адна хата-чыталня, ды і тая сабе яшчэ гадзінь-два чарна зямля. Інтэлігенцыя амаль не прымае ўдзелу ў культурным жыцці калгаснікаў.

Настаўнікі прыходзяць са школы — займаюцца хатняй гаспадаркай. Дырэктар Янвонскай школы тав. Казлоў, дзядзька, ініцыятыўны таварыш, здолеў бы арганізаваць настаўніцка-маладзёвую, каб яны культурна адпачывалі, тым больш, што ён — сакратар калгаснай партыйнай арганізацыі. Аднак культура-масавая работаў нішто не кінае.

гасе імя Шчарбакова Маладзечанскага раёна, дзе працуе Алена Жукавеня, і ў калгасе імя Балініна на шага раёна была цесна звязана з працаўнікамі вёскі, з жыхарамі — былі б іншыя вынікі. Кожны калгаснік лепш згадзіўся б праводзіць вольны час у клубе, чым яны п'янавалі альбо хадаць у царкву.

Дык як жа на вёсцы па-сапраўднаму наладзіць культурна-масавую работу? Наўрад ці можна пагадзіцца з тав. Жукавеня, які сьцвярджае, што няма часу арганізаваць ва Улашаўчыне, у той вёсцы, дзе яна жыве і працуе, мастакоў самадзейнасці? А чаму не памініць сельскай інтэлігенцыі — настаўнікаў, аграномаў, урачак, каб яны выконвалі свой сваяцкі абавязак — неслі святло культуры ў масы?

Мне здаецца, людзі, якім дзяржава дала адукацыю, культуру, павінны больш абдэць і клапаціцца аб сваім народе! Некаторыя звыкліся гаварыць так: калгас стаў зямлеме, а калгаснікі багатымі дзякуючы ўмеалу кіраўніцтву старшын праўлення. Я не пагаджаюся з такой думкай.

Адін старшыня калгаса не вырошчвае хлеба. Узняўшы і развіваючы гаспадарку калгаснікі. А каб калектыву прапанаваў па-сапраўднаму, трэба арганізаваць сіла. Тады сілай на вёсцы з'яўляюцца партыйная і камсамольская арганізацыі.

Інтэлігенцыя! Якім жа ўзорам для калгаснікаў будзе той інтэлігент, які не павышае свой ідэіны і культурны ўзровень? Наўрад ці будзе на сьходзе калгаснікі слухаць настаўніка, які не цікавіцца міжнароднымі пазыямі, не сочыць за дасягненнямі савецкай навукі, літаратуры і мастацтва, які мала чаго ведае?

А многія ж настаўнікі, што закончылі навуальныя ўстановы год восем — дзесяць назад, апроч уроку ў школе, займаюцца толькі хатняй гаспадаркай. Такія «інтэлігенты», апроч школьных падручнікаў, нічога не чытаюць. А калгаснікі нашы дзядзькі-таўці кніжкі, газеты, слухаюць радыё, яны цікавіцца развіццём навукі, літаратуры, ім цікава слухаць толькі таго дакладчыка, які заўсёды павышае свае веды.

Калгас «30 год БССР» — эканамічна моцная гаспадарка ў раёне. Вядома, каб усе сталі жыць з дастаткам і культурна, трэба было і калгаснікам і інтэлігенцыі прыкладзіць шмат намаганняў. Зойдзеш дзядзьку ў любую кватэру ў вёсцы — яе не адзюдзіш ад гарадской. Напрыклад, у выкладчыка матэматыкі і фізікі Мур-Ашмянскай школы тав. Травнікевіча багата ўласная бібліятэка. Толькі мастацкай літаратуры — больш 250 тамоў. Ён добры педагог, умелы агітатар. У гэтай жа школе ін дзядзька настаўнік не задуць сабе пазыяньня, як тав. Жукавеня: чым зьяняць час пачы ўрокаў? Надыйдзе вечар — у клубе рэпетыцыя хору або драматычнага гуртка. У суботу і ў нядзелю ладзяць канцэрты. Кожны тыдзень у калгасе праводзяць «Дзень бригады».

І ўсюды першыя арганізатары — настаўнікі. Яны ведаюць, што сваёй працай прыносьць вялікую карысць народу. Уважліва багачэ калгас. Гэта радасна і калгаснікам і сельскай інтэлігенцыі. Ажкуль жа той будзе сум?

У нашым раёне — вялікая армія інтэлігенцыі: 502 настаўнікі, з іх 87 чалавек маюць вышэйшую адукацыю, 23 урачы, больш 50 спецыялістаў сельскай гаспадаркі. Апроч таго, у нас ёсць 21 клуб, 8 чыт-чалынь, 13 сельскіх бібліятэк і іншыя ўстановы культуры.

На жал, трэба сказаць, што ў раёне яшчэ працуюць некалькі касцёлаў і царкваў. Дзе-ні-дзе яшчэ дурманяць даверлівым людзям сектанты. Гэтыя пасьбыты цемрашальства падрываюць у савецкага чалавеча фэўнанасць у заўтрашнім дні, перашкаджаюць нашаму руху наперад. Хто ж павінен займацца на вёсцы актыўнай агітатыўнай прапагандай, як не сельская інтэлі-

генцыя? Праўда, за апошні час карысную работу правалі агітаты тав. Чарныш (загадчык райАНА), настаўнікі тт. Вярбаўнаў, Касабоўка, Муня, урач тав. Рапапорт і інш. Многія веруючыя нааўсёды парвалі з касцёлам, царквой, сектамі. Але гэтая работа праводзіцца ад выпадку да выпадку і з абмежаванай колькасцю веруючых. Большасць інтэлігенцыі не прымае ўдзелу ў антырэлігійнай прапагандзе. Чаму? Ды таму, што дрэнна павышаюць свой культурны ўзровень, мала чытаюць літаратуры як палітычнай, антырэлігійнай, так і мастацкай. І таму губляюць жывую сувязь з людзьмі.

Каб веруючыя адмовіліся ад рэлігійнага дурману, сталі культурна адпачываць, трэба наладзіць зоруную работу ў клубах. Пра гэта пераказана ў гаворцы ў пастанове ЦК КПС «Аб задачах партыйнай прапаганды ў сучасных умовах»: «удзельніць больш увагі палітычнай работы палачаў і дамоў культуры, клубав, бібліятэк, чыталняў, музеяў, паркаў і іншых культурна-асветных устаноў, якія павінны быць асабліва ў вёсцы, сапраўдымі цэнтрамі агітатыўна-прапагандысцкай работы». Мы з гэтага абавязаны зрабіць канкрэтныя, практычныя вывады.

І яшчэ характэрны прыклад. На працягу некалькіх год Ашмянскі раён на абласным агітатэ мастацкай самадзейнасці займаў першы месца. Летась жа — наадварот, хоць удзельніцтва самадзейнасці стала больш. Справа ў тым, што год ад году наш глядач становіцца больш патрабаваў да мастацтва. А культура і майстэрства выкаўнаў часта застаюцца раўнянымі.

Многімі калектывамі мастацкай самадзейнасці кіруюць у нас настаўнікі і аграномы. Гэта вельмі добра. І вось там, дзе гурткамі кіруюць адукаваныя, здольныя людзі, там і цікавыя канцэрты. Усё залежыць ад густу кіраўніц, ад яго ініцыятывы. А калі настаўнік — інтэлектуальна абмежаваны чалавек, дык што ён можа даць карыснага людзям? Такога чалавеча лядзюць да сабе розныя хатнія справы, і рэдка паўляюцца жадаючы ў яго пайці ў клуб і праводзіць там агітатыўна-масавую работу.

Напэўна, Алена Жукавеня ў сваім артыкуле хацела сказаць, што многія настаўнікі не здолеюць як след арганізаваць калгаснікаў, каб яны культурна і карысна праводзілі адпачынак. Такім інтэлігентам трэба сказаць адно: павышайце, таварышы, свае веды і культуру! Многія настаўнікі ставіцца абнякава нават да сваёй работы ў школе.

У раёне больш 80 выкладчыкаў беларускай мовы і літаратуры. Як жа яны павышаюць сваё педагогічнае майстэрства і выходзяць у дзядзьку любоў да роднай літаратуры? Калі меркаваць па падпісах на перыядычны друк, дык з іх толькі адзінкі вышываюць часопіс «Полымя».

Мяне ўстрывожыў і той факт, што некаторыя настаўнікі не карыстаюцца бібліятэкамі. Як жа можна працаваць у школе, выходзяць дзядзькаў — нашу будучыню, калі ты забыў дарогу да кнігі! Некаторыя нашы аграномы і ўрачы таксама не павышаюць свой культурны ўзровень. Гэта ж факт, што рост культуры на вёсцы залежыць ад таго, які працуе сельская інтэлігенцыя з калгаснікамі. Вось чаму наша партыя заклікае «узмяціць ідэюна-выхаваўчую работу сярод працоўных па месцу іх пражывання. Шырока практыкаваць індывідуальныя формы выхаваўчай работы, даходзіць да кожнага савецкага чалавеча, дапамагаць яго ідэюнаму росту».

Штодзёна вучыцца, інастона авалодаць ведамі і несіць іх у масы — вось сваяцкі абавязак савецкага інтэлігента. Толькі тады ён прымае карысць народу і Радзіме.

Л. СІКОРА, сакратар Ашмянскага РК КПБ.

Па слядах нашых выступленняў

«ПАЖАДАННЕ ПІНСКАМУ ТЭАТРУ»

У пісьме ў рэдакцыю пад такой назвай («Літаратура і мастацтва» № 12, 1960) настаўнік Ул. Малашэвіч з калгаса і

ТАЛЕНАВІТЫ МАСТАК

(Да 70-годдзя з дня нараджэння Ф. Мадорава)

Фёдар Аляксандравіч Мадораў — прадстаўнік старэйшага пакалення мастакоў, якія з першых год Савецкай улады пярэлі сталі на шлях рэалістычнага мастацтва, адлюстроўваючы тэмы нашай рэчаіснасці.

Мадораў нарадзіўся ў 1890 г. Казанскае мастацкае вучылішча дало будучаму мастаку сур'ёзны асновы прафесійнай адукацыі. У 1914 г. Мадораў паступае ў Акадэмію мастацтваў, якую заканчвае ў 1918 г. па класе Макоўскага. «Адлюстроўвайце самае характэрнае, — вучыў Макоўскі моладзь. — Тэмы — гэта ваша жыццё. Будзьце пойдзеце, усюды напакцае тэмы, але з усяго багатага выбірайце тыповае».

Адным з першых савецкіх мастакоў Мадораў пачаў выяўляць у творчых камандзіроўкі на далёкіх ўскраінах і ў прамысловыя цэнтры краіны. Першай такой паездкай было падарожжа па раце Пячоры на лодцы. Мастак пабыў у Комі АССР і ў Індыі. З краінаў вярнуўся з вострай назіральнасцю адлюстроўваў Мадораў жыццё і побыт гэтых народаў у карцінах «Першае мая ў Індыі» (1926), «Свята на Пячоры» (1928). Затым былі творчыя камандзіроўкі ў Азербайджан, на Урал, у Башкірыю. Адным з першых паказаў мастак савецкіх людзей на новабудуючым Урале. Карціна «Камсамольская бригада тынкоўчыкаў» (1931) адлюстроўвала новае на вытворчасці — прымяненне калектыўнага метадрукарства.

У гэты ж час Мадораў адлюстроўвае будаўніцтва гігантаў першай пяцігодкі. У выніку паездкі ў Азербайджан у яго паяўляюцца работы на гісторыка-рэвалюцыйныя тэмы. Лепшыя з іх — «Кіраў ў Баку», «Уваход Чырвонай Арміі ў Баку». Там жа мастак напісаў многа індустрыяльных пейзажаў. Цікавыя, запамінальныя карціны прысвяціў мастак Савецкай Арміі: «Манеўры 1928 г. Чырвоная Армія на адпачынку», «Вясёлая хвіліна», «Варашылаў у Беларусі сядзіць сялян у час манеўраў у 1935 г.» і інш.

Вялікае месца ў творчасці Мадорава занялі вобразы кіраўнікоў нашай дзяржавы. З пэўнай мастацкай адлюстраваннем вобраз усеагульнага стараства ў карціне «М. І. Калінін у сябе на радзіме ў Таврыскай губерні». Яму ж належыць палатно, у якім паказаны Калінін пры наведанні завода ў Гусь-Хрустальным. У партрэце М. І. Калініна, напісаным у 1939 г. па эцюдах з натуры, мастак стварыў глыбока праўдзівы вобраз выдатнага дзеяча Савецкай дзяржавы на працы ў кабінете.

З канца трынаццатага гадоў у жыццё Мадорава ўваходзіць тэма, звязаная з жыццём беларускага народа. Мастак першадрукарства ў Беларусі і прымаў непарэзанага ўдзел у развіцці выяўленчага мастацтва нашай рэспублікі. У 1940—1941 гг. Мадораў напісаў вялікае гістарычнае палатно «Народны сход у Заходняй Беларусі». На жаль, карціна гэтая загінула ў вайну. Эскізы і два эцюды да яе знаходзяцца ў Дзяржаўным музеі БССР.

У гады Вялікай Айчыннай вайны Мадораў паказаў сабе сапраўднага мастаком-патрыятам. Ён ездзіў на фронт і ўстанавіў цесную сувязь з байцамі і камандзірамі Савецкай Арміі. Вынікам франтовай паездкі ў Вялікія Карціны: «Бранябійчыкі пад Калініным», «Бой за Калінін», «Адступленне немаў на Холмскім напрамку». Асабліва разгарнулася ў гады вайны партрэтнае мастацтва Мадорава. У партрэтах байцоў і камандзіраў Савецкай Арміі мастак імкнецца паказаць надзвычайны дух народа, волю, мужнасць, спалучаную з душэўнай чужасцю і ўнутранай прыгажосцю. Працуючы ў выключна цяжкіх умовах, Мадораў напісаў каля 50 партрэтаў партызан. Яны маюць несумненнае значэнне як уклад у мастацкую заплею партызанскага руху часоў Вялікай Айчыннай вайны.

У галерей партрэтаў савецкіх партызан, створаных Мадоравым, мы бачым і моладзь — байцоў-падлеткаў Федзя, Арашкі, групу баястрашчых партыётка-партызанкаў Валю Асмолаўскую, Ніну Марозаву, Кацю Захаваеву, Валю Скалову, і прадстаўнікоў старэйшага пакалення, вядомых герояў партызанскага руху — С. Каўпака, А. Фёдарова, В. Казлова, Міна-Шчыркова, дэда Талаша і інш.

Мадораўскія партреты глыбока раскрываюць індывідуальныя рысы, характар кожнага з персанажаў. Якой валавой цэльнасцю павявае



На эдымку: эскіс карціны Ф. Мадорава «Народны сход у Заходняй Беларусі». Фота І. Салавейчыка.

ад фігуры праслаўленага Каўпака. У партрэце Героя Савецкага Саюза В. Казлова мастак перадаў мужнасць і душэўную прыгажосць народнага месціцы ў барацьбе з нямецкім фашызмам.

Пачуццё вялікага народнага патрыятызму выяўлена ў партрэце партызана дэда Шышко. Высокім рамантычным пафасам прасквітны партрэт героя партызанскага руху П. Пакоўскага. З партрэта Героя Савецкага Саюза В. Коржа глядзіць унутрана сабраны і энергічны камандзір. Вобразы дзяўчат-партызанок спалучаюць у сабе ідэйную чысціню, волю з прыгожай жаночасцю. Партызанку Галіну Кіраву мастак паказаў у час вывучэння баявой зброі. Адухоўлены твар маладой партыёткі вызывае спакой, непакіснёнае адкінулі назад усім вядомым гістарычным паездзі.

І рэдактар А. Кучар і паважаны аўтар Д. Палітыка няўважліва аднесліся да вычкі канчаткова адрадаваных транка і на цэлае стагоддзе адкінулі назад усім вядомым гістарычным паездзі.

У асяваенныя гады мастак напісаў карціну «Халак у Леніна», якая экспанавалася на Усеагульнай мастацкай выстаўцы, і рал партрэтаў, у прыватнасці партрэт В. Бялінскага-Бірулі, партрэт Героя Савецкага Саюза і Героя Сацыялістычнай Працы К. Арлоўскага.

Мадораў вядзе вялікую грамадска-педагагічную дзейнасць. З 1948 г. ён кіруе Маскоўскім мастацкім інстытутам імя Сурыкава. Гарачая энергія і настойлівасць у дасягненні мэты выклікаюць да яго шчырыя сімпатыі мастацкай моладзі. За выдатныя поспехі ў галіне выяўленчага мастацтва Мадорава прысвоена ганаровае званне заслужанага дзеяча мастацтва РСФСР.

Вялікая колькасць твораў Мадорава ўвайшла ў збор музеяў і мастацкіх галерэй. Яго карціны знаходзяцца ў Трацэўскай галерэі, Музеі Савецкай Арміі, Музеі Леніна, Музеі рэвалюцыі СССР, у музеях Украіны, Азербайджана, краінах і абласных цэнтрах РСФСР. Многія яго карціны знаходзяцца ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР.

Саміздзеінападобныя жодзі і пачынаюцца творчы дзейнасці Фёдар Аляксандравіч сустракае поўны сіл і новых задум.

З. КАЗЛОВА.

НЕ ВЫСЕЧАШ СЯКЕРАЙ...

ПРЫКРЫ АНАХРАНІЗМ

Нядаўна выйшла кніга Д. Палітыкі «Янка Купала — перакладчык». Кніга патрэбная. Але пачынаецца яна прыкрай памылкай. «У пачатку XIX стагоддзя, у перыяд рэвалюцыйнай барацьбы народаў Расіі за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне, раскрыліся магутны талент Янкі Купала».

І рэдактар А. Кучар і паважаны аўтар Д. Палітыка няўважліва аднесліся да вычкі канчаткова адрадаваных транка і на цэлае стагоддзе адкінулі назад усім вядомым гістарычным паездзі.

ЛЕТАШНЯЯ ПАЛОНКА

Вершы Сяргея Грахоўскага «Дзень нараджэння» і «Мама», друкаваліся ў некалькіх выданнях, перадаваліся і перадаюцца часта па радыё. І не вельмі прыняма бачыць і чуць, калі ў добрых вершах сустракаюцца строфы, у якіх не стае элементарнай логікі і паслядоўнасці.

Яшчэ на ўзлесці снег ляжыць, Але шпакі ўжо шчабечуць.

Для працоўных Гродзеншчыны

У Гродзенскім клубе тэкстыльшчыкаў, у раённых дамах культуры і культуры і мастацтва Беларускай дзяржаўнай філармоніі разам з Гродзенскім аддзяленнем Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў наладзіла для слухачоў універсітэта культуры каніэртныя ўвечеры, прысвечаныя кампазітарам Моцарту і Бетховену.

Звіняць па трубах капажы, І кроплі падаюць на плечы.

Рака паводка раве, Па ёй, у лятэнай палонцы, Услед за крыгамі плыве У Волзе вымтае сонца.

Наўрад ці будзе ляжаць снег на дахах і звінць капеж, калі зарыве паводка рака. Але як можа застацца ў шумнай і шырокай раці лятэня палонка (праломка, прорубка), і як можна ўбачыць у ёй «вымтае сонца»?

Дарэчы, назва гэтага верша «Дзень нараджэння» вынесена нават у загалавак кнігі.

У вершы «Мама» ёсць такой жа вартасці радкі:

А вечарамі, слова не сказаўшы, Ішоў блукаць каля чужых варот І пазираў, як у акенцы нашым Мігаў у лямпе да святання кнот.

Вельмі жмо добры трыба мець зрок, каб, блукаючы аж да святання каля чужых варот, бачыць, як мігае ў сваёй хвае кнот.

А да гэтага ж часу прыходзілася чуць, што мігае толькі агеньчык. Нарэшце мігаць пачаў і кнот.

Пасля дзяжы і працяглай хваробы памерла Уладзіслава Францаўна Луцэвіч — верны друг і спадарожнік жыцця народнага паэта Беларусі Янкі Купалы, заслужана дзеяч культуры БССР.

Ул. Ф. Луцэвіч нарадзіўся ў 1891 годзе ў сям'і ляснога аб'ездчыка. З юнацкіх год стала яна шчырым прыхільнікам беларускай рэвалюцыйнай літаратуры. Якуб Колас, Максім Багдановіч, Цётка, Эмігрон, Бядуля і іншыя выдатныя ўладзіславу Францаўна, як вялікага знаўцу і прапагандыста беларускай літаратуры.

З'яўляючыся таленавітым педагогам, Уладзіслава Францаўна ў цяжкіх умовах дарэвалюцыйнай рэчаіснасці нястомна працавала на івы народнай асветы, выходзіла дзяцей у духу любові да народа. На ўсёй Беларусі, у розных галінах народнай гаспадаркі і культуры знойдзена не адна дзесятка здольных працаўнікоў, якія ў маленстве выходзілі ў дзіцячых садах, яслях, дзе пасля рэвалюцыі на працягу многіх год працавала Ул. Ф. Луцэвіч. Гэтыя людзі, які і м, яе сабры, любілі называць Уладзіславу Францаўна «наша цёця Уладзі».

Высока шануючы творчасць вялікага беларускага песняра Янкі Купалы, урад БССР прыняў усе захадзі для дастойнага ўвечнавання яго памяці, стварыўшы ў Мінску ў 1944 годзе Літаратурны музей. На чале



Музей была пастаўлена Ул. Ф. Луцэвіч.

З уласцівай ёй нястомнай энергіяй класіфікавала збірае яна рукапісную спадчыну, шматлікія каштоўныя мадручалы, звязаныя з жыццём і дзейнасцю народнага паэта, арганізавала вывучэнне і навуковую распрацоўку яго выдатнай творчасці. Музей Янкі Купалы стаў адным з вядомых ачагоў культуры нашай рэспублікі.

Савецкі ўрад высока ацаніў грамадскую і культурную дзейнасць Ул. Ф. Луцэвіч, узнагародзіўшы яе

двума арданамі «Знак Пашаны» і медалімі.

Усе, хто ведаў Уладзіславу Францаўна, паазусёды захаваюць у сваім сэрцы памяць аб гэтым настольным дзеячу нашай савецкай культуры, чужым, сардэчным, прыгожым чалавеку.

Бывай, наша незабыўная Уладзіслава Францаўна!

В. Шаўра, І. Калімаў, В. Куправіч, П. Броўка, К. Крапіва, М. Лынькоў, П. Глебка, К. Буяла, Я. Маўр, І. Гурскі, М. Танк, А. Куляшоў, П. Пестрак, П. Панчанка, М. Халіпаў, Р. Кісялёў, І. Ільшын, К. Лукашоў, Ф. Вінакураў, Ц. Гарбуноў, Ул. Пельцаў, А. Махнач, В. Сярбент, Л. Александровіч, П. Малаханаў, К. Саннікаў, Л. Малаханаў, А. Талічан, А. Лукашэвіч, М. Аблачыцкая, Л. Рамановіч, І. Шамякін, М. Калачынскі, М. Ткачоў, І. Гароўніч, Я. Васільевіч, Я. Шахароўскі, Я. Вадасіевіч, П. Кавалёў, З. Матузюк, В. Барысенка, Д. Міхалевіч, М. Дубоўка, А. Александровіч, С. Лужанін, Я. Пучка, В. Вітка, Г. Грахоўскі, А. Лукаш, Т. Халевіч, Э. Агніншт, А. Васільевіч, Н. Тарас, А. Якімовіч, П. Кабарэўскі, А. Есакіў, В. Жыдковіч, Я. Прыбыткаў, Ю. Багушэвіч, Я. Рамановіч, В. Рамановіч, І. Аблачыцкі, М. Осіпава, А. Дзяржынская, Ф. Алер, М. Хайноўская, А. Сясаэрэнка.

Міхас КАЛАЧЫНСКІ.

ТАК ПАМІРАЮЦЬ ПТУШКІ...

Зусім не верыцца, Што мы прыклілі, Каб назаўсёды з ёю развітацца. Мо, як раней, сюды нас прывялі Сцяжыны, незабытыя з юнацтва!

Ці проты, захацелася душой У дом зайсці, які святлом прынадуіў, Пагутарыць, пабыць часіну з ёй... — Дабранач вам! Дабранач, цёця Уладзі!

Тут шмат людзей сягоння, як заўжды, Іх голас ціці і трыпскія гадзі... На шыбах сівер рэспіскаў сады, І, хоць зіма, ірзеюць срэбна кветкі.

Ім сніцка сонца, поле, паплавы У зноне члол, у шуме роснай руні, І лапцюжком у небе журавы І пастаўкі — гарэзы-шчабятуні.

Нічога больш згадваць не магу — Ні слоў, ні песень, ні вясны павучай. Шапэн талосіць, гонячы тугу, — Як цяжка гэта, як душы бялюча!

Сумёты за акном... Плыве труна... І словы самі вжыкуца ў сумоце: Так птушкі паміраюць, як яна. Забыўшыся аб стоме, — у палёце.

25. II. 1960 г.

БЫВАЙ, ДАРАГАЯ УЛАДЗІСЛАВА ФРАНЦАЎНА!

Мы панеслі цяжкую і балючую страду. Дваццаць пятага лютага памерла Уладзіслава Францаўна Луцэвіч, жонка народнага паэта Беларусі Янкі Купалы, дырэктар музея Купалы.

Уладзіслава Францаўна была шчырым і сардэчным другом паэта пры жыцці яго, а пасля смерці яго ўкладала ўсю сваю вялікую энергію, выключны розум і гарачую душу ў працу дзяля стварэння вэкавечнага помніка Купалау — яго музея. Архіў паэта згарэў у час Айчынай вайны. Па ўсёй краіне сіпіла збірацца жыццё і творчасці паэта і мужа ў страсным жададні данесці патомкам светлы вобраз Янкі Купалы.

Я бывала ў многіх музеях вялікіх людзей, але, бадай, нідзе не сустракала такой цэльнай і сардэчнай інтэлексуальнай, глыбокай пранікнёнасці ў выдатнага чалавека, як у музеі Купалы. Быццам бы ўваходзіў у дом пэты, быццам сустракаеш з ім у яго хаце, быццам адчуваеш яго жыццё ісаванне. Гэта зрабіў вялікі працоўны подзвіг Уладзіславы Францаўны.

Музей Купалы, — гэта не толькі помнік вялікаму песняру, гэта помнік і тваёй натхнёнай, самаададанай працы. Патомкі высока ацняць яе. Светлую памяць аб табе мы захаваем у нашых сэрцах назаўсёды. Бывай, дарэга, бывай родная наша Уладзіслава Францаўна!

Канстанцыя БУЙЛА.

НАМІСІЯ ПА АРГАНІЗАЦЫІ ПАХАВАННЯ УЛ. Ф. ЛУЦЭВІЧ

Прайдзюм Акадэміі навук БССР і прайдзюм праўдзівым Саюзам пісьменнікаў Беларусі ўтварылі камісію па арганізацыі пахавання дырэктара музея Я. Купалы — Ул. Ф. Луцэвіч у складзе: В. Крапіва (старшыня), П. Глебка, Ц. Гарбуноў, М. Калачынская, М. Ткачоў, А. Талічан.

АД НАМІСІЯ ПА АРГАНІЗАЦЫІ ПАХАВАННЯ УЛ. Ф. ЛУЦЭВІЧ

Труна з целам Ул. Ф. Луцэвіч устаноўлена ў памшканні Тэатра імя Я. Купалы. Доступ да труны адкрыты 27 лютага з 9 гадзін раніцы. Грамадзянская паніхіда а першай гадзіне дня.

ХРОНІКА КУЛЬТУРНАГА ЖЫЦЦЯ

Калектыў мастацкай самадзейнасці пры Браслаўскім рыбгас створаны параўнальна нядзья: два гады назад. Але за гэты час ён заяваў добрую славу. Самадзейныя артысты з поспехам выступалі перад працоўнымі рыбгаса, у раённым Доме культуры. У рэпертуары калектыву — рускія і беларускія народныя песні, песні савецкіх кампазітараў, п'есы, інтэрмедзі, байкі, вершы...

У апошні час калектыў выяўляе з каніэртамі ў калгасы раёна. Не так даўно ён пабыў з каніэртам у сельгасарцелі «Чырвоны рыбак».

Ся. ХАДАРОНАК.

«За культуру танца» — пад такім дэвізам у клубе чыгуначнікаў г. Ліды пачаўся цыкл вечароў. На вечарах юнакі і дзяўчаты вучацца правільна і прыгожа танцаваць.

І. СІДНЕУ.

Галоўны рэдактар Янка ШАРАХОЎСКІ. Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОЎ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРШЭНІВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОЎ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

Праўленне Саюза пісьменнікаў БССР з вялікім жалем паведамляе аб смерці блізкага друга народнага паэта Беларусі Янкі Купалы, заслужанага дзеяча культуры БССР Уладзіславы Францаўны ЛУЦЭВІЧ і выказвае глыбокае спачуванне сваякам і блізкім памершым.

Міністэрства культуры БССР з глыбокім жалем паведамляе аб смерці заслужанага дзеяча культуры Беларускай ССР Уладзіславы Францаўны ЛУЦЭВІЧ.

Калектыў супрацоўнікаў Літаратурнага музея Янкі Купалы глыбока смуткуе з прычыны смерці свайго старэйшага таварыша, любімага друга, дырэктара музея Уладзіславы Францаўны ЛУЦЭВІЧ і выказвае спачуванне сваякам і блізкім выжылым.

З прычыны смерці дырэктара музея Янкі Купалы, заслужанага дзеяча культуры БССР Уладзіславы Францаўны ЛУЦЭВІЧ, вернага друга і таварыша народнага паэта Беларусі Янкі Купалы, калектыў Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы выказвае глыбокае спачуванне яе родным і блізкім.

Калектыў Дзяржаўнага выдавецтва БССР глыбока смуткуе з прычыны смерці заслужанага дзеяча культуры БССР, дырэктара Літаратурнага музея Янкі Купалы Уладзіславы Францаўны ЛУЦЭВІЧ і выказвае спачуванне яе родным і блізкім.

Калектыў Дзяржаўнага выдавецтва БССР глыбока смуткуе з прычыны смерці заслужанага дзеяча культуры БССР, дырэктара Літаратурнага музея Янкі Купалы Уладзіславы Францаўны ЛУЦЭВІЧ і выказвае спачуванне яе родным і блізкім.

ПАЎГОДА РАБОТЫ ПА-НОВАМУ

Тым не менш першадрукарства развіцця чытачоў на гэтую навіну была нечаканай.

— Што гэта — бібліятэка не працуе? — са здзіўленнем пыталіся адны ў загадчыцы бібліятэкі Надзеі Нарановіч.

— Чаму ў вас усё перасунута з месца на месца? Змянілася «намячальнасць» — цікавілася другія.

— І не то, і не другое, — адказвала Надзея Міхайлаўна. — Проста перайшлі на новы метад абслугоўвання чытачоў. Цяпер кожны чытач можа падысці да паліцы, тлумачыла яна, — перагледзець усё кнігі і выбраць тое, што яму найбольш падабаецца. А калі трэба дамаго — бібліятэкар параіць, пракаментуе, азнаёміць з бібліяграфіяй...

Першыя дні работы па-новому метад паказалі, што работнікі бібліятэкі на правільным шляху. Чытачы сталі больш ахвотна наведваць бібліятэку, часцей затрымліваюцца ля паліцы.

Асабліва зарадавала бібліятэкараў жывая зацікаўленасць чытачоў да кніг па пытаннях камуністычнай маралі, навуковага агітацыі, гісторыі Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, да літаратуры аб дасягненнях навукі і тэхнікі, аб жыцці і барацьбе народаў каланіяльных краін; іх пошце і культуры. Выдача гэтай літаратуры расла з месца ў месца. Калі ў кастрычніку 1959 г., напрыклад, па агульна-палітычных пытаннях чытачам было выдана ўсяго 29 кніг, дык у кастрычніку мінулага года — у дзевяць разоў больш.

Бібліятэка ўмела раскрывае багаты кніжны фонд, арганізавалі шмат тэматычныя паліцы і выстаўкі: «Новыя кнігі савецкіх паэтаў», «Кнігі ў дапамогу жанчыне-гаспадарцы», «Савецкі гістарычны раман», «Моладзі — аб камсамоле», «СССР у

авангардзе барацьбы за разбярэнне і мір», «Матэрыялы снежаньскага Пленума ЦК КПСС», «Кнігі аб перадавым вопыце ў сельскай гаспадарцы». Падыходзячы да паліцы, чытач перш за ўсё знаёміцца менавіта з літаратурай, прадстаўленай на выстаўках, і гэта значна палепшае і ў многім вызначае выбар кнігі.

Новы метад абслугоўвання чытачоў, — гаворыць Надзея Нарановіч, — заслужылае, каб яго прапагандавалі і прымянялі ўсюды. Аднак было б памылкай думаць, што калі арганізаваны адкрыты доступ, дык усё ўжо зроблена для прапаганды кнігі. Адкрыты доступ да кніжных фондаў толькі пашырае магчымасці прапаганды кнігі, але зусім не вызывае бібліятэкара ад работы з чытачом; роля бібліятэкара пры гэтым не толькі не зніжаецца, а наадварот — рэзка ўзрастае: цяпер ён не механічны раздатчык кніг і павінен быць гатовым прысці на дапамогу чытачу, параіць, што чытаць па любой галіне ведаў.

Справядлівае гэтага вываду пацверджана практыкай Глыбоцкай раённай бібліятэкі. Аналізуючы вынікі працы за першыя месяцы работы па-новому метад, работнікі бібліятэкі заўважылі, што выдана сельскагаспадарчай літаратуры рэзка знізілася. Гэта наспрыяла бібліятэкараў: чаму так адбываецца? Аказалася, што бібліятэкары, спадчыныя на адкрыты доступ, перасталі сачыць за тым, як чытаецца сельскагаспадарчая літаратура. Давялося тэрмінова выпраўляць становішчы. Перш за ўсё на сталажы з сельскагаспадарчай літаратурай пад рубрыкай «Райм працягчы» бібліятэкары арганізавалі «ўнутраныя выстаўкі»: «Што новага ў рабоце перадавых калгасаў», «Новыя кнігі па механізацыі сельскай гаспадаркі». Затым яна стала вывесці рэкламадзійныя спісы і ўказальнікі літаратуры «Што

чытаць калгаснікам па сельскагаспадарчай тэхніцы» і «Новае ў сельскай гаспадарцы».

Але гэтага, зразумела, было недастаткова. У гутарках з чытачамі недастаткова ведаюць амест фонду сельскагаспадарчай літаратуры; бібліятэкар падыходзіў да паліцы, ракамендаваў чытачу кнігу, але пераканаць яго, каб той яе прычытаў, не мог. Таму па прапанове загадчыцы ўсе работнікі бібліятэкі ўзяліся за вывучэнне сельскагаспадарчай літаратуры: кожны бібліятэкар штодзённа дэталёва знаёміўся з часткай кніжнага фонду, прагледзеў навінкі, чытаў артыкулы ў часопісах, рыхтаваў невялікі бібліяграфічны агляд. Набытыя веды выкарыстоўвалі ў гутарках з чытачамі і ў кніжных паліцы. У выніку чытачы сталі ахвотна браць кнігі па сельскай гаспадарцы або намячаць іх для чытання ў будучым.

Дарэчы, бібліяграфічныя агляды цяпер праводзяцца не толькі па сельскагаспадарчай, але і па літаратуры іншых адрэзаў. Загадчыца абнаемена тав. Атаманчук правяла агляд літаратуры на тэму «Вобраз Ул. І. Леніна ва ўспамінах сваякоў і сучаснікаў» і «Хто такія пачыдаеці і ігавыці». Кнігі на гэты тэмы ўзялі чытачы, якія раней цікавіліся толькі мастацкай літаратурай.

З часу ўвядзення адкрытага доступу да кніжнага фонду ў Глыбоцкай раённай бібліятэцы прайшоў больш па